

Endnu skal som Kuriosum anføres, at G.'s Bog beretter om en Ordning, der findes i St. Gallen, og som i meget ligner vor danske Arbejdsløshedsforsikring, men Forsikringen er der organiseret og subventioneret af — Arbejdsgiverne.

Alt i alt: For den, der ønsker at sætte sig ind i denne Sag, indeholder Gibbons Bog en udmærket, overskueligt og godt ordnet Materialsamling og en objektiv og saglig Redegørelse for Principerne; den, der i Forvejen er noget inde i Spørgsmaalet, giver den en stor Del interessante Detailoplysninger og kloge Observationer.

Bogen indledes med et Forord af den højt ansete Professor i Sociologi ved London University L. T. Hobhouse.

Clara Black.

JOHANNES KINKEL. **Die sozialökonomischen Grundlagen der Staats- und Wirtschaftslehren von Aristoteles.** Leipzig (Duncker & Humblot) 1911. (4 Mk.).

Det er sikkert et Debutarbejde, vi her har for os. Derom vidner forskellige Smaatræk, som f. Eks. Mangelen paa systematisk Tankegang og Forf.'s Glæde ved at slaa om sig med Navne paa bindstærke Værker; man har paa Fornemmelsen ved Bogens Gennemlæsning, at Forf. har faaet alle de Bogtitler med, som han har kunnet faa fat i. For saa vidt kunde man jo nok kalde den foreliggende Bog et flittigt Arbejde, men det er dog ikke udførligt nok til at kunne bruges ved bibliografiske Studier. Opfatter man Bogen som Nationaløkonomi — og det bliver man vel nødt til, naar den er sendt til dette Tidsskrift — saa maa man sige, at den overordentlig vel kunde undværes; det er nok en Disputats, som har skullet skrives.

Forf. begynder med i et indledende Kapitel at vise, hvorledes man først i det 17. Aarhundrede begyndte at opfatte Aristoteles' Politik som et historisk Værk, og hvor-

Endnu skal som Kuriosum anføres, at G.'s Bog beretter om en Ordning, der findes i St. Gallen, og som i meget ligner vor danske Arbejdsløshedsforsikring, men Forsikringen er der organiseret og subventioneret af — Arbejdsgiverne.

Alt i alt: For den, der ønsker at sætte sig ind i denne Sag, indeholder Gibbons Bog en udmærket, overskueligt og godt ordnet Materialsamling og en objektiv og saglig Redegørelse for Principerne; den, der i Forvejen er noget inde i Spørgsmaalet, giver den en stor Del interessante Detailoplysninger og kloge Observationer.

Bogen indledes med et Forord af den højt ansete Professor i Sociologi ved London University L. T. Hobhouse.

Clara Black.

JOHANNES KINKEL. **Die sozialökonomischen Grundlagen der Staats- und Wirtschaftslehren von Aristoteles.** Leipzig (Duncker & Humblot) 1911. (4 Mk.).

Det er sikkert et Debutarbejde, vi her har for os. Derom vidner forskellige Smaatræk, som f. Eks. Mangelen paa systematisk Tankegang og Forf.'s Glæde ved at slaa om sig med Navne paa bindstærke Værker; man har paa Fornemmelsen ved Bogens Gennemlæsning, at Forf. har faaet alle de Bogtitler med, som han har kunnet faa fat i. For saa vidt kunde man jo nok kalde den foreliggende Bog et flittigt Arbejde, men det er dog ikke udførligt nok til at kunne bruges ved bibliografiske Studier. Opfatter man Bogen som Nationaløkonomi — og det bliver man vel nødt til, naar den er sendt til dette Tidsskrift — saa maa man sige, at den overordentlig vel kunde undværes; det er nok en Disputats, som har skullet skrives.

Forf. begynder med i et indledende Kapitel at vise, hvorledes man først i det 17. Aarhundrede begyndte at opfatte Aristoteles' Politik som et historisk Værk, og hvor-

ledes denne Opfattelse afløste en blind Autoritetstro til de aristoteliske Læresætningers evige Sandhed. Da det 17. Aarhundredes Litteratur paa dette Omraade er saa overordentlig stor, er det naturligt, at Forf. kun kender en ringe Del af den. Man kan ikke forlange noget fuldstændigt Kendskab, men, hvad man kan forlange, er, at de Forfattere, som nævnes og karakteriseres, ogsaa er rigtig opfattede. Man kan saaledes sikkert ikke regne Strebæus blandt de betydelige Kommentarer af Aristoteles. Conring karakteriserer Forf. paa Grundlag af hans *Propolitica* som en blot og bar Eftersnakker af Aristoteles og kun øvende en formal Kritik af denne; i Modsætning til Conring nævner Forf. Vossius, Naudius og andre, idet han mener, at disse Forfattere havde Blik for Historiens Betydning og Ideernes Relativitet. Denne Bedømmelse af Conring er ganske uretfærdig; havde Forf. læst andre af Conrings Arbejder eller blot kendt Titlen paa det Arbejde, Stobbe i sin Tid skrev om Conring som »der Begründer der deutscher Rechtsgeschichte«, var Forf.'s Dom sikkert bleven en ganske anden.

Imidlertid, dette er kun Indledningen. I selve Bogen har Forf. sammenholdt nogle af Aristoteles' politiske og økonomiske Teorier med de Samfundsforhold, hvorunder han levede, idet Forf. gaar ud fra, at enhver Teori er tidsbestemt og maa være dikteret af de faktiske Livsforhold. Særlig mener Forf., at det maa gælde for Aristoteles, thi, siger han (S. 27): *Das primitive Forschen auf ökonomischem Gebiete hat es zunächst mit keinerlei Methode zu tun, und keinerlei spekulativ-wissenschaftliche Prämissen oder Kategorien wie bei modernen Forschern werden den Untersuchungen eines Aristoteles zugrunde gelegt. Ein Sokrates, Xenophon, Aristoteles treten zu der ökonomischen Wirklichkeit ganz unbefangen heran. Dette er absolut fejlagtigt; man kan dog ikke læse Aristoteles' Politik uden at bemærke, hvor deduktivt dette Værk er, selv om Aristoteles maaske har haft til Hensigt at gaa empirisk til Værks. Men selv om Aristoteles var gaet*

frem paa denne Maade, saa vilde det dog være fejlagtigt, som Forf. gør, at sammenstille Teorierne med græske Forhold, thi Aristoteles havde jo i sin Samling af Statsforfatninger ogsaa Oplysninger vedrørende Barbarstater; skulde disse da ikke have paavirket hans Teorier?

Til hvilke mærkelige Konsekvenser Forf.'s Standpunkt fører ham selv, viser hans Behandling af Aristoteles' Syn paa τὸ μέσον. Forf. fastslaaer særlig ved Hjælp af Ed. Meyers og Belochs Skrifter, at Aristoteles hermed maa have tænkt paa den attiske Landmandsstand, som da var begyndt at ødelægges ved Handelens Udvikling. Det er naturligvis en Oplysning, som, om den er rigtig, kun kan uddybe vor Forstaaelse af Aristoteles. Men Forf. anser denne Oplysning for at være af saa stor Vigtighed, at han giver sig til at vise det fejlagtige i, at Blanqui paralleliserer Haandværkerstanden med den aristoteliske Middelstand. En uhildet Læser af Aristoteles vil imidlertid se, at, selvom denne over Landbrugsstanden skulde være kommen til sin Lære om τὸ μέσον, saa fremtræder denne Lære dog ganske løsgjort fra sit Udspring. Men hertil kommer nu yderligere, at det næppe er de faktiske Forhold, som har ledet Aristoteles ind paa denne Teori. Det laa i selve den græske Folkekarakter at gaa af Vejen for Overdrivelse, og Grækernes etiske Følelse var i Overensstemmelse hermed. Havde Forf. kendt den før-aristoteliske Filosofi, vilde han have vidst, hvorledes Læren om den rette Midte herskede før Aristoteles, — ofte omsat i Tanken om Orden og Begrænsning. Men hele denne Filosofis Eksistens negerer jo Forf., idet han mener, at Aristoteles kom med friske Øjne uden at være tynget af spekulativ-videnskabelige Præmisses og Kategorier.

Det er kun et enkelt Punkt, her er draget frem, men det viser tilstrækkeligt, hvor fejlagtigt og overfladisk Forf.'s hele Grundsyn er, og hvor lidt værd hele Arbejdet derfor bliver. At Forf. undertiden anslaaer en overlegen, hoverende Tone overfor anerkendte Videnskabsmænd, som f. Eks. K. Bücker, gør ej heller Bogen tiltalende.

Axel Nielsen.